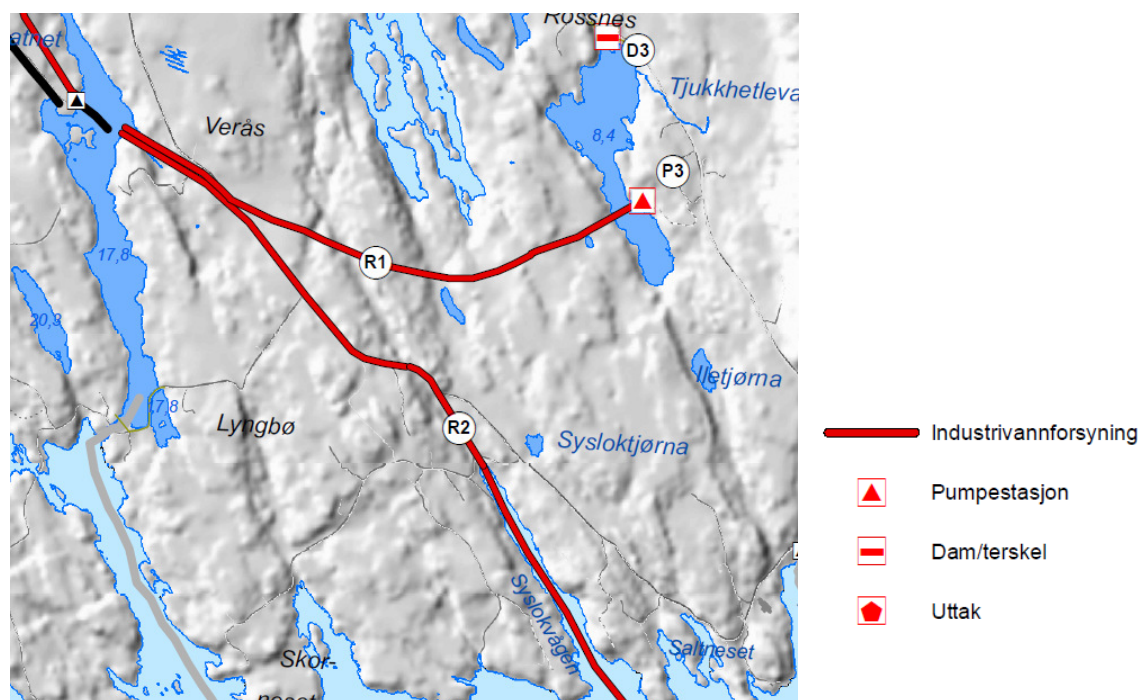

Til: Lindås kommune
Fra: Norconsult v/ Ole-Magne Nøttveit
Dato: 2018-02-15

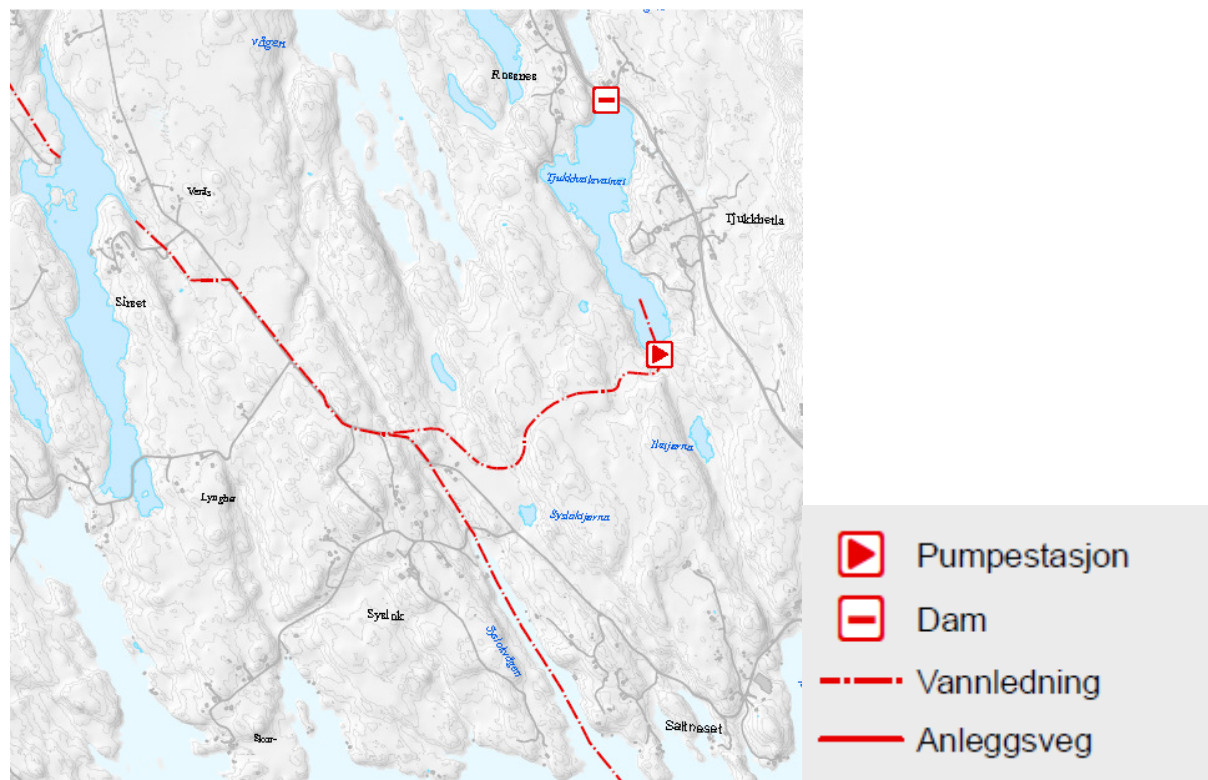
Vurdering av ny grøftetrasé Tykkhellervatn-Syslak for deltema kulturmiljø

NVE har tidligere gitt tillatelse til vannuttak for industrivannforsyning til Mongstad med tilhørende vilkår. Tillatelsen inkluderer regulering av Tykkhellervatnet med tilhørende pumpestasjon ved Tykkheller og vannledning dels i vann og dels i grøft vestover til den kobles sammen med vannledning fra sør.

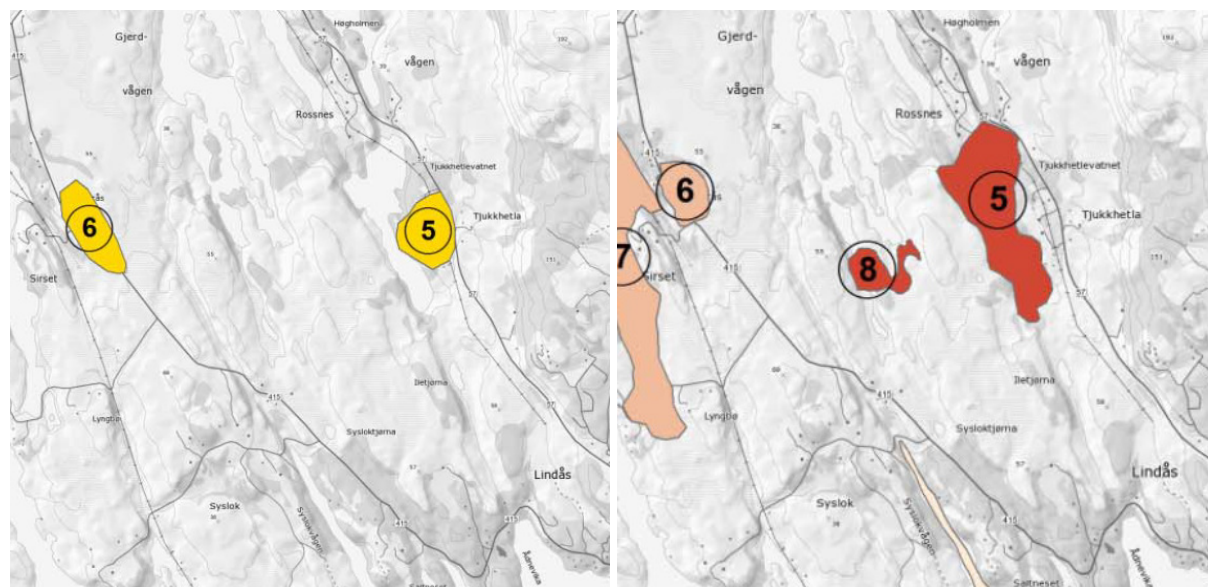
I forbindelse med søknad ble det utarbeidet konsekvensutredning for Landskap, Kulturminner, Friluftsliv og Landbruk, datert 2012-12-21 (vedlegg 11). Dette er en ny vurdering av kulturminner i området som berøres av endret plassering av pumpestasjon og grøftetrasé Tykkheller-Syslak. Vurderingen er basert på opprinnelig konsekvensutredning supplert med nye registreringer i området. Området er ikke befart i forbindelse med denne nye vurderingen.

Figur 1. Opprinnelig trase merket R1 går fra pumpehus ved Tjukkhetlevatn til hovedledning i vest

Figur 2. Ved ny trasé er pumpehus plassert helt sør i Tykkhellervatn, trasé går nesten sør til Syslaktjørna, før den dreier mot nord og vest og treffer vannledning fra Eidsvatnet

Figur 3. Til venstre kulturmiljø i konsekvensutredning. Tykkheller er kulturmiljø 5, vurdert til liten verdi. Til høyre vurdering av potensial for funn av hittil ikke påviste arkeologiske kulturminner. Område 5 rundt Tykkheller og område 8 ved Kattedalsvika er vurdert til middels til stort funnpotensial.

I opprinnelig vurdering er Tykkheller et av 6 definerte kulturmiljø i befatning med planen, og det eneste av disse som berøres av nå omsøkt endring. Tykkheller er også et av 10 områder utpekt med potensial for funn av kulturminner i opprinnelig plan. Kulturmiljøet Tykkheller består av

kulturlandskapet med rydninger og steingarder rundt tunet på Tykkheller med tre SEFRAK-registrerte bygninger. Kulturmiljøet ble vurdert til liten verdi. Det er funnet en steinøks 100 meter vest for våningshuset, og funnpotensial i området rundt Tykkhellervatn ble vurdert til middels til stort. Dette har sammenheng med strandlinjeforskyvning, at området har hatt en relativ landstigning siden istiden. I eldre tider sto havet høyere, og Tykkheller har ligget ved en sentral strøm mellom to fjordsystemer, eller ved et eide med kort avstand over land mellom to fjordsystemer. Av samme grunn er Kattedalsvika vurdert å ha et middels til stort funnpotensial for steinalderlokaliteter. Opprinnelig trasé går over dette området, ny trasé går lenger sør.

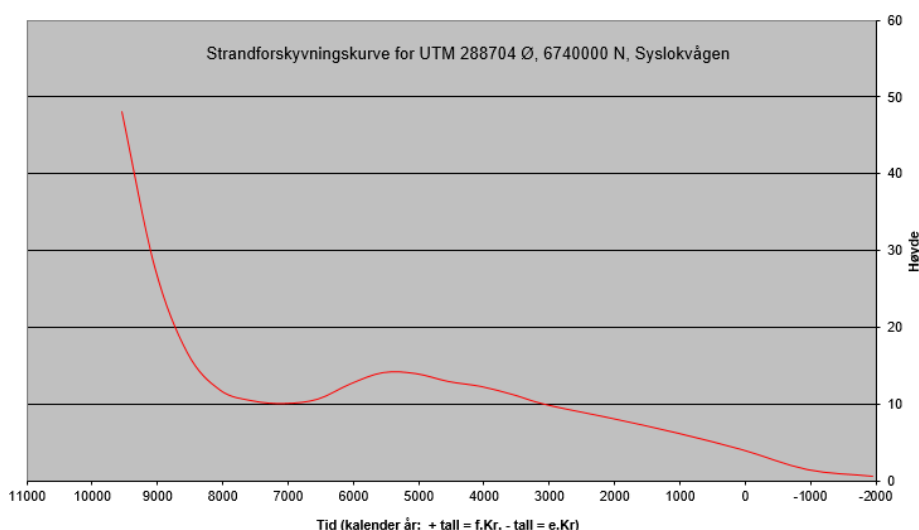
Hordaland fylkeskommune har tidligere meldt krav om arkeologisk registrering i forbindelse med ny industrivannsforsyning til Mongstad. En slik registrering er ikke gjennomført.

Vurdering ny trasé

Ny plassering av pumpehus er i sørenden av Tykkhellervatn. Dette er lenger unna kulturmiljøet på Tykkheller, og vil dermed være noe positivt for kulturmiljøet. Trase går i utmark, i terreng av berg og myrete partier med noe skog. Mye av traseen går i høyde 30-40 moh. Ned mot Syslaktjørna går traseen lavere i terrenget, om lag 20-25 moh, før den kobler seg mot hovedledning. Her går traseen øst og nordom det eldre tunet på Syslak, og forventes liten, om noe i det hele tatt, konflikt med nyere tids kulturminner.

Strandlinjekurve for Syslavågen viser at havnivået sto 10-14 meter høyere i steinalder. Bosetningsspor fra jegers-sankerbefolkningen fra denne tiden er gjerne strandbaserte, og kan i dette området forventes fra kote 10 opptil noen og 20 moh. I konsekvensvurdering var funnpotensialet ved Kattedalsvika (13 moh) vurdert til middels til stort. Funnpotensialet langs trase nord for Syslaktjørna (20 moh) vurderes noe lavere, til middels.

Mot slutten av steinalder endret bosetningsmønster seg, ved innføring av jordbruk etablerte man seg i lett skrånende, lett drenert terreng, gjerne solvendt. Slike områder kan ligge høyere over havet. Dette bekreftes av en nylig registrering av dyrkingsspor fra slutten av steinalderen like øst for Tykkhellervatn. Disse er påvist 32 moh (ID 231174). I planlagt trase fremstår ikke terrenget som naturlig drenert men heller fuktig, og potensial for dyrkingsspor vurderes som lavt.

Figur 4. Strandforskyvningskurve for Syslavågen (Program av Øystein Lohne)

Oppsummering

I opprinnelig KU ble konsekvens for kulturmiljø vurdert til liten negativ samlet. For kulturmiljø Tykkheller ble konsekvens vurdert til ubetydelig til liten negativ. Flytting av pumpehus er en svak forbedring for kulturmiljøet, men ettersom regulering opprettholdes endres ikke konsekvens for dette miljøet.

Opprinnelig planlagt trase gikk gjennom områder med middels til stort potensial for funn av hittil ikke påviste automatisk fredete kulturminner (Tykkheller og Kattedalsvika). Den nye trasen går gjennom et område med noe lavere potensial for funn av kulturminner. I området rundt Syslaktjørna er dette potensialet vurdert til middels. Ettersom potensialvurdering ikke er sikker kunnskap, gir dette ikke utslag for konsekvens for kulturmiljø.

Endringen medfører ikke endret konsekvens for kulturmiljø. Endringen kan medføre noe mindre sannsynlighet for konflikt med hittil ikke påviste automatisk fredete kulturminner.

Hordaland fylkeskommune har tidligere meldt krav om arkeologisk registrering i forbindelse med ny industrivannsforsyning til Mongstad. En slik registrering er ikke gjennomført.

A01	2018-02-15	Utkast	OLNOT	ATFOT / JIN	
Versjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult AS som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.